

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

صورتجلسه کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست

رئیس کمیسیون: بشیر جعفری	تاریخ جلسه : ۱۴۰۲/۰۵/۲۶	محل نشست : اتاق بازرگانی تبریز	ساعت شروع : ۰۸:۳۰	ساعت اختتام : ۱۰:۳۰
اعضای جلسه : مطابق لیست پیوستی				
دستور جلسه :				
بررسی آخرین وضعیت منابع آب استان و دریاچه ارومیه				

صورت مذاکرات :

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز، ضمن خوش آمد گویی، محور اصلی سومین جلسه کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست را بحران آب عنوان کرد و افزود: در حال حاضر ما در استان در زمینه تأمین آب شرب، آب کشاورزی و دریاچه ارومیه با مشکل مواجه هستیم. وی با اشاره به محقق نشدن اهداف چشم انداز بیست ساله توسعه کشور اظهار داشت در برنامه هفتم، نگاه مناسبی به بخش کشاورزی صورت نگرفته است و منابع مناسبی هم برای بیمه کشاورزی، خشکسالی و سرمازدگی لحاظ نشده است؛ نادیده گرفتن بخش کشاورزی و عدم توجه ویژه به سرمایه گذاری در این حوزه به ضرر تمام کشور است. جعفری، پیشنهادهایی به منظور احیای دریاچه ارومیه مطرح کرد که شامل: ایجاد کمربند سبز در اطراف دریاچه ارومیه، انتقال آب از دریاچه وان با توجه به حجم دریاچه وان و سنخیت آب، امکان تولید برق با توجه به اختلاف ارتفاع دو دریاچه و ضرورت توجه به دیپلماسی آب و بحث دامپروری فراسرزمینی می باشد. وی همچنین به موضوع لزوم احیای جنگل های ارسباران نیز اشاره کرد.

یونس ژائله، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز، طی سخنانی به مشکلات متعدد و عوامل ایجاد بحران دریاچه ارومیه اشاره کرد و انجام کار کارشناسی برای راهکارهایی بر پایه علم روز دنیا از جمله تولید آب با استفاده از اکسیژن موجود در هوا و هیدروژن مایع، افزایش بارندگی به کمک بارورسازی ابرها و کاهش سطح دریاچه را خواستار شد. ژائله افزود: افزایش جمعیت منجر به افزایش نیاز غذایی مردم و توسعه بخش کشاورزی شده است و با توجه به اینکه مصرف آب در بخش کشاورزی بالاست، ضرورت مدیریت بهینه مصرف آب و استفاده از سیستم های نوین آبیاری بیش از پیش احساس می شود. وی همچنین به اجرای طرح جنگل کاری برای کاهش اثرات سوء خشک شدن دریاچه اشاره کرد.

بهزاد حصاری، عضو هیئت علمی دانشگاه ارومیه، با اشاره به کاهش سطح آب های زیرزمینی و وضعیت آبخوان ها، توسعه اراضی کشاورزی به ۶۵۰ هزار هکتار و وجود چاه های غیرمجاز در حوزه دریاچه ارومیه، تأکید کرد:
- برای دستیابی به پایداری محیط زیست طبق استانداردهای موجود مجاز به مصرف ۴۰ درصد آب می باشیم و ۶۰ درصد باقی بایستی به پایین دست و تالاب ها و دریاچه منتقل شود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

- متأسفانه مدیریت و حکمرانی آب در جامعه ما فقط در جمع آوری آب بها و فروشندهی آب خلاصه شده است؛ در حالی که در شرایط کنونی بایستی هر قطره آب موجود به درستی مدیریت شود.
- حصاری همچین افزود: با توجه به ادامه دار بودن رکورد سالانه دمای هوا، اگر سیاستگذاری ها بر مبنای شرایط طبیعی و عادی باشد، امیدی به نجات دریاچه نبوده و چند سال بعد ساکنین منطقه مجبور به مهاجرت خواهند شد که این یک تهدید سرزمینی بزرگ می باشد.
- وی پیشنهادت خود را در سه سطح کلان (سیاستگذاری بر مبنای شرایط موجود و بحرانی)، میانی و استانی (دستیابی به روش های پایدار و عملی برای مدیریت بهتر منابع آبی، اصلاح آبخوان ها)، خرد (ارتقاء بهره وری آب و کشاورزی قراردادی) ارائه داد.

جعفر نیکزاد، رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق ارومیه، با تأکید بر فرهنگ سازی در مورد مصرف آب و استفاده از آبیاری تحت فشار در بخش کشاورزی و جلوگیری از توسعه سطح زیر کشت در منطقه، خواستار اتحاد بخش خصوصی برای افزایش مطالبه گری از دولت شد و افزود:

- نجات دریاچه ارومیه نیازمند تلاش جدی و هماهنگ از سوی دولت، مجلس، مقامات محلی و بین المللی با پیگیری های بخش خصوصی بوده و در این زمینه اتاق ارومیه آماده همکاری و همفکری با سایر نهادها می باشد.

رحیم میدانی، کارشناس ارشد حوزه آب اظهار داشت:

- بحران به وجود آمده بیشتر از آنکه مربوط به کمبود آب باشد، حاصل سوء مدیریت هاست.
- با توجه به دیر بازده بودن پروژه های مدیریتی و در نتیجه کنار گذاشته شدن از اولویت ها، اگر با این رویه ادامه دهیم نه تنها شاهد نجات دریاچه و محیط زیست و سفره های زیرزمینی نخواهیم بود، بی انضباطی منابع آبی را هم تجربه خواهیم کرد.
- مدیریت یکپارچه منابع آب، اصلاح الگوی کشت با جلب اعتماد مردم، اجرای طرح نکاشت و جبران خسارت و پرداخت حق آبه به کشاورزان به عنوان راهکارهای پیش رو برای نجات دریاچه می باشد.

عادل دباغ، عضو هیئت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز، با اشاره به اینکه مصرف عمده آب در بخش کشاورزی می باشد، بر اصلاح الگوی کشت مناسب منطقه و فراهم کردن زیرساخت های توسعه برای تغییر معیشت منطقه از کشاورزی به نیمه کشاورزی و صنعتی مانند صنایع مرتبط با پوشش گیاهی طبیعی و چوب، زنبورداری و... به عنوان راهکار اصلی تأکید کرد.

- دباغ افزود:
- با مدیریت چاه ها و تعیین و اعمال حق آبه رودخانه ها بر اساس بارش سالانه، بایستی فشار وارد بر منابع آب و خاک را کاهش و به اکوسیستم اجازه دهیم تا دریاچه را احیا کند.

محمد حسین فرهنگی، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی، با اشاره به اینکه بحران حاضر، نتیجه عدم وجود سیستم کلی و کلان نگر بوده، تأکید کرد:

دیرخانه کیسون های مشورتی - تخصصی

- برای نجات دریاچه ارومیه باید به دنبال راهکارهای عملی باشیم؛ اصلاح الگوی کشت در حوضه آبریز دریاچه ارومیه و استفاده از روش های مکانیزه آبیاری از راه های قابل اجرا برای کاهش مصرف آب در این منطقه است، اما اگر قرار باشد با همان سیستم سنتی، سطح زیر کشت را افزایش دهیم، راه به جایی نخواهیم برد.
- وی بر لزوم تفکر چند بعدی و کلی به احیای دریاچه ارومیه تاکید کرد و افزود: در حال حاضر برای نجات دریاچه چندین راهکار از جمله انتقال آب مطرح است، اما بایستی به تبخیر، برداشت و جذب طبیعی در مسیر هم توجه و انتقال از طریق لوله را مدنظر قرار دهیم.
- فرهنگی، همچنین به انجام مطالعه اثر برداشت نمک برای افزایش عمق دریاچه (جهت کاهش تبخیر) نیز تاکید کرد.

شاهین محمودی، فعال رسانه ای، با اشاره به تبخیر آب به عنوان مهم ترین مشکل در راستای احیای دریاچه، اظهار داشت:

- طبق نظر کارشناسان تنها راه نجات دریاچه، تخلیه نمک و لجن در سه نقطه به حالت کاسه ای برای افزایش عمق و کاهش تبخیر می باشد. خوشبختانه شرکت هایی هم حاضر به انجام تخلیه لجن بدون دریافت هزینه هستند.

مجتبی جلیل زاده، معاون حفاظت و بهره برداری شرکت آب منطقه ای آذربایجان شرقی، عوامل ایجاد این وضعیت را سوء مدیریت، افزایش مصرف و توسعه بخش کشاورزی، راندمان پایین آب در کشاورزی سنتی، مصرف آب شرب بالای استاندارد جهانی، افزایش دما و افزایش تبخیر، کاهش رواناب ها، تغییر اقلیم و اجرایی نشدن طرح های نداشت، جایگزینی معیشت و بارورسازی ابرها عنوان کرد.

- جلیل زاده بر تبدیل مصوبات احیای دریاچه به قانون برای قابل اجرا شدن آنها تاکید کرد و افزود: برای تغییر الگوی کشت، به جای اعمال محدودیت ها بایستی به دنبال سیاست گذاری درست در قیمت گذاری ها باشیم.

احمد کاظم زاده، عضو انجمن ایرانی مطالعات غرب آسیا، با اشاره به مطرح شدن طرح انتقال آب از دریاچه وان در نشست شورای شهر ارومیه در سال ۹۶ با حضور نمایندگانی از سازمان ملل و امکان اجرای طرح با توجه به مسائل فنی و کیفی و وجود مازاد آب دریاچه وان و تأسیس نیروگاه آبی برای تأمین انرژی در مقابل آب، از این طرح به عنوان یک معامله برد-برد یاد کرد.

اکبر فتحی، رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان شرقی، با اشاره به اینکه اصلاح الگوی کشت، شیوه های نوین کشاورزی، سیستم آبیاری تحت فشار و عدم توسعه سطح زیر کشت فقط با اقدامات ترویجی و بدون در نظر گرفتن تأمین معیشت کشاورز ممکن نیست، خواستار تبدیل این طرح ها از حالت تقاضا محور به حالت اجبار قانونی شد.

- وی افزود: اقداماتی که برای احیای دریاچه لازم است، موضوعی فرادستگاهی بوده و نیازمند عزم ملی است.

دکتر احمد فاخری فرد، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز، با اشاره به اینکه چندین طرح مطالعاتی در دانشگاه انجام شده و مهم ترین آنها طرح کاهش ۴۰ درصدی مصارف آب کشاورزی می باشد، بیان کرد:

- طی تحقیقات انجام شده که از منطقه بزقوش سراب تا ورودی دریاچه را شامل می شود، ۱۴ گزارش موثق برای الگوی کشت و مدیریت آب های زیرزمینی توسط متخصصانی از دانشگاه، سازمان های جهاد کشاورزی و آب منطقه ای آماده شد که متأسفانه اجرایی نشد.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

- وی سه راهکار بلندمدت (اجرای نتایج حاصل از تحقیقات علمی و مدیریت منابع آب زیرزمینی و سطحی)، کوتاه مدت (مدیریت آورد طبیعی، زاب و فصول غیرزراعی، تصفیه خانه های تبریز، ارومیه، آذرشهر و بناب و رهاسازی) و طرح انتقال آب از دریاچه وان را پیشنهاد کرد.
- فاختری فرد به نتایج آزمایش انتشار نمک با تونل باد به صورت کاملاً علمی اشاره و افزود: این پدیده ترکیه را هم دچار می کند و سیاستگذاران ما می توانند این موضوع را در دیپلماسی ها در نظر بگیرند.
- روح الله متفکر آزاد، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی، اظهار داشت: متأسفانه مسائل زیست محیطی تا زمانی که تبدیل به معضل نشوند، مورد توجه قرار نگرفته و اقدام لازم انجام نمی گیرد.
- متأسفانه فاصله بین نظام مطالعاتی و نظام اجرایی زیاد است. وی داشتن نگاه فنی و تخصصی به مسئله را لازم دانست و بیان کرد:
- تغییر اقلیم، گرمایش و توسعه بی رویه کشاورزی و عدم مدیریت صحیح منابع آب در حوضه آبریز دریاچه باعث کاهش ورودی آب و به هم خوردن نظم طبیعت شده است، بنابراین با قطع اقداماتی که در خشک شدن دریاچه نقش داشته اند، دریاچه به مرور زمان می تواند خود را احیا کند. قطعاً سیاستگذاری های افراطی در این زمینه جوابگو نخواهد بود.
- متفکر آزاد با اشاره به اینکه طرح انتقال آب فقط برای شرایط اضطراری بوده، بر انجام اقدامات صحیح در خود حوضه آبریز تأکید کرد.
- وی همچنین از این مطلب که اعتبارات ترویج که به سایر استان ها نیز تخصیص می یابد، به نام احیای دریاچه به آذربایجان شرقی و غربی داده می شود، انتقاد کرد.
- محمدرضا میرتاج الدینی، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی، گفت: جلسه ای با حضور اکثر نمایندگان شمال غرب برگزار کردیم و تصمیمات خوبی در زمینه دریاچه ارومیه گرفته شده است که از آن جمله می توان به طرح تبدیل مصوبات دریاچه ارومیه به قانون اشاره کرد و افزود:
- طرح های پیشین جزئی نگر بوده و بایستی مکمل هم باشند.
- میر تاج الدینی اظهار داشت: بخش عمده بحران پیش آمده در حوزه دریاچه ارومیه ناشی از عدم مدیریت منابع و مصارف آب در حوضه آبریز دریاچه ارومیه است. در این زمینه نیازمند تعیین تکلیف چاه های غیر مجاز، اصلاح الگوی کشت و مکانیزه کردن کشاورزی هستیم.
- وی با اشاره به انتقال آب از سد «کانی سب» به دریاچه ارومیه گفت: فاز دوم این طرح نیز در دهه فجر امسال افتتاح خواهد شد.
- حسین کوهستانی، نائب رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز، پیشنهاد های خود را در خصوص ضرورت تعیین متولی مشخص برای امور دریاچه ارومیه، ضرورت دیپلماسی آب در خصوص دریاچه ارومیه و رود ارس، ایجاد پل های خورشیدی برای استفاده از گرمایش جهانی برای تولید انرژی پاک و اشتغالزایی و پیگیری اجرایی شدن پروژه های مطالعاتی، ارائه نمود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

غلامرضا نوری، نماینده مردم بستان آباد در مجلس شورای اسلامی، اظهار داشت: با توجه به سابقه طرح موضوع دریاچه در مدارک دهه چهل دانشگاه، موضوع دریاچه، سیاسی، دولتی و جناحی نبوده و هر نوع نگاه سیاسی به آن می تواند آسیب زننده باشد.

- وی همچنین با اشاره به نکوهش معاهده پاریس در کمیسیون اصل ۹۰ مجلس بیان کرد: متأسفانه هنوز تغییرات اقلیم و بحران را باور نکرده ایم.

- نوری افزود: با توجه به اینکه مطالعات موجود با تمام توان علمی کشور انجام شده، برای حل بحران بایستی به اجرای طرح ها تمرکز کنیم که در این راستا تأمین منابع مالی لازم مهم ترین مسئله می باشد.

علیرضا منادی، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی، بیان کرد: دریاچه ارومیه هویت ما است و خشک شدن دریاچه ارومیه تمام جوانب زندگی ساکنین منطقه را تحت الشعاع قرار می دهد.

- وی برداشت های بی رویه آب در مسیر زرينه رود، ایجاد پل روگذر، کشت بی رویه در حوضه دریاچه و... را از عوامل موثر در تشدید بحران آب در این منطقه دانست.
- منادی بر ضرورت تخصیص بودجه برای آبیاری تحت فشار در منطقه جهت کاهش میزان مصرف کشاورزی و افزایش ورودی به دریاچه تاکید کرد.

علی کلانتری، نماینده فرمانداری ارومیه، طی سخنانی به لزوم افزایش بودجه های استانی و کشوری سازمان های آب منطقه ای و جهاد کشاورزی و لزوم اجرای کشاورزی قراردادی اشاره کرد.

مصوبات جلسه :

متن مصوبه

ردیف

۱ مقرر گردید با توجه به نتایج تحقیقات جدید برای احیای دریاچه ارومیه مبنی بر امکان انتقال آب از دریاچه وان و سوابق پیشنهاد موضوع توسط طرف ترکیه ای؛ کمیسیون، پیگیری های لازم را از مجمع نمایندگان شمالغرب و مراجع دولتی مربوطه جهت اجرایی شدن این طرح بعمل آورد.

۲ مقرر گردید کمیسیون برای تبدیل مصوبات جلسات و ستاد احیای دریاچه ارومیه به قانون و کاربردی شدن نتایج تحقیقات علمی؛ پیگیری های لازم را از نمایندگان مجلس شورای اسلامی بعمل آورد.

۳ مقرر گردید کمیسیون، پیگیری لازم را در مورد فراهم نمودن مقدمات مطالعات، تحقیقات و اقدامات لازم برای دیپلماسی در مورد طرح دامپروری فراسرزمینی در ارمنستان انجام دهد.

۴ با توجه به اینکه اصلاح الگوی کشت، شیوه های نوین کشاورزی، سیستم آبیاری تحت فشار و عدم توسعه سطح زیر کشت فقط با اقدامات ترویجی و بدون در نظر گرفتن تأمین معیشت کشاورز ممکن نیست؛ مقرر گردید کمیسیون پیگیری لازم را از نمایندگان مجلس و سازمان های دولتی در ارتباط با تصویب قوانین و مقررات مرتبط با تأمین معیشت جایگزین ساکنین حوزه دریاچه ارومیه به موازات کاهش فعالیت های کشاورزی آنها بعمل آورد.

۵ مقرر گردید کمیسیون، اجرای کامل مسدودی چاه های غیرمجاز در حوزه دریاچه ارومیه را از سازمان های مسئول پیگیری کند.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

مقرر گردید کمیسیون، پیگیری های لازم را از مراجع دولتی و نمایندگان مجلس جهت افزایش بودجه آبیاری تحت فشار و خارج شدن از حالت تقاضا محوری به حالت اجباری در حوزه دریاچه ارومیه را پیگیری کند.	۶
مقرر گردید کمیسیون، پیگیری های لازم را از مراجع دولتی و سرمایه گذاران خصوصی در خصوص تشویق و ترغیب به سرمایه گذاری در انجام کشت های جایگزین و کم آب بر و ایجاد کمربند سبز در اطراف دریاچه انجام دهد. کمیسیون با توجه به سابقه طرح موضوع با ستاد احیای دریاچه ارومیه، بسته پیشنهادی خود را آماده و به این ستاد و مراجع رسمی مربوطه تحویل دهد.	۷
مقرر گردید کمیسیون، مطالعات لازم را در مورد امکان ایجاد صندوق بین المللی نجات دریاچه ارومیه با مشارکت استانهای حوزه دریاچه انجام دهد.	۸

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

TABRIZ CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES & AGRICULTURE